

Fatura ödemelerine ve para havalesi işlemlerine aracılık eden temsilcinin söz konusu işlemlere ilişkin olarak hizmet alıcısından tahsil ettiği komisyon tutarı ile bu tutardan merkeze aktarılan kısmın vergilendirilmesi ve belgelendirilmesi hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	39044742-130[Özelge]-299248
Tarih	17.03.2020

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Katma Değer Vergisi Grup Müdürlüğü

Sayı : 39044742-130[Özelge]-299248 17.03.2020

Konu : Fatura Ödemelerine Aracılık ve Para Havalesi İşlemlerinin Vergilendirilmesi

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, temsilcileriniz aracılığı ile yapılan fatura ödemelerine aracılık ve para havalesi işlemlerinde 91 Seri Numaralı Gider Vergileri Genel Tebliğinde belirtildiği üzere temsilcinin kendi payına düşen kısım için katma değer vergisi (KDV) ödediği, mükellefiyetini yerine getirmek üzere hizmet

alıcısından almış olduğu komisyon bedeline düşen pay için fatura veya benzeri evrak ve hizmet alıcısına işlem detayını gösteren bir de makbuz düzenlediği belirtilerek, temsilcinin hizmet alıcısına fatura veya benzeri evrak düzenlerken, iki farklı kalemde, kendine alacağı komisyon için KDV'li, merkeze aktaracağı komisyon için de KDV'siz, fatura düzenlemek kaydıyla tüm tutarı kendisine gelir kaydetmesinin, Şirketiniz hak edişini, ay sonu yapılacak mutakabat yolu ile tarafınızdan Banka ve Sigorta Muameleleri (BSMV) dahil temsilciye düzenlenecek fatura ile gider kaydetmesinin ve tarafınıza Şirketiniz payını aktarmasının, bu yolla Şirketinizin vergi yükümlülüğü olan BSMV hesaplanmasının mümkün olup olmadığı, aksi takdirde her işleme temsilcinin düzenleyeceği fatura veya benzeri evrak gibi Şirketinizin de fatura düzenlemesi gerekip gerekmediğı hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

I- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içerisinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasında, "*Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce*

1. *İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;*

2. *İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.*

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm uyarınca tespit edilecek kurum kazancından Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 40 ncı maddesinde safi kazancın tespitinde indirilecek giderler bentler halinde sayılmış olup, anılan maddenin (1) numaralı bendinde ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin safi kazancın tespitinde indirim konusu yapılabileceğı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, şirket temsilcileri aracılığı ile yapılan fatura ödemelerine aracılık işlemleri ve para havalesi işlemleri karşılığında elde edilen kazancın kurum kazancına dahil edilerek vergilendirilmesi gerekmektedir.

II- VERGİ USUL KANUNU UYGULAMASI

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227 ncı maddesinde, "*Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir."*

hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenen veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak düzenlenmesi uygun görülen belgelerden herhangi biri ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, mezkûr Kanunun;

- 229 uncu maddesinde, faturanın, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olduğu,
- 232 nci maddesinde, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin; birinci ve ikinci sınıf tüccarlara, serbest meslek erbabına, kazançları basit usulde tesbit olunan tüccarlara, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere ve vergiden muaf esnafa sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunların da fatura istemek ve almak mecburiyetinde olduğu; yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tesbit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin (1.1.2018'den itibaren) 1.000,-TL'yi geçmesi veya bedeli (1.1.2018'den itibaren) 1.000,-TL'den az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesinin mecburi olduğu,
- 233 üncü maddesinde, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedellerinin perakende satış fişi, makineli kasaların kayıt rulosu, giriş veya yolcu taşıma bileti vesikalarından herhangi biri ile tevsik olunacağı

hükme bağlanmıştır.

Bu itibarla, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında ödeme kuruluşu olarak faaliyette bulunan şirketlerin, tüm işlemleri için Kanunun ilgili hükümleri çerçevesinde fatura veya fatura yerine geçen belge düzenlemesi icap etmektedir.

Buna göre;

- Şirketiniz bünyesinde yer almayan (şirketinizden ayrı mükellefiyeti bulunan) temsilcileriniz aracılığıyla yapılan fatura tahsilatı vb. hizmetler karşılığında alınan hizmet bedeli (toplam komisyon) üzerinden temsilci tarafından müşteri adına fatura/fatura yerine geçen belge düzenlenmesi gerekmektedir.
- Söz konusu hizmetler karşılığında alınan toplam komisyon bedelinden, ödeme kuruluşunun verdiği hizmet nedeniyle bu kişilere devredilecek kısmı için ödeme kuruluşu (banka vb) tarafından şirketiniz adına fatura/dekont düzenlenmesi gerekmektedir.

- Şirketiniz tarafından da verilen hizmet karşılığı alınacak toplam bedel (ödeme kuruluşunca ve şirketinizce alınan komisyon bedellerinin toplam bedeli) kadar temsilci adına fatura düzenlenmesi (ihtiyaç duyulması durumunda bu iki kalemin faturada ayrı ayrı gösterilmesi mümkün bulunmaktadır.) gerekmekte olup, bu durumda, yapılacak mutabakat sonunda temsilci adına ay sonunda tek fatura düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, aynı temsilciniz tarafından yapılan işlemlere ilişkin olarak, her bir işlem itibariyle fatura düzenleme süresi aşılmamak kaydıyla, yedi günlük dönemler halinde birden fazla işlemi ihtiva edecek şekilde şube/temsilci adına tek fatura düzenlenebileceği tabiidir.

III. BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ KANUNU VE KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun, 17/4-e maddesinde, banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) kapsamına giren işlemler ve sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı sigorta muamelelerine ilişkin işlemleri ile Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin (24) numaralı bendinde belirtilen kurumların kredi teminatı sağlama işlemlerinin KDV'den istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin "II/F-4.5.1. Banka ve Bankerlik İşlemleri" başlıklı bölümünde, "*Banka ve sigorta muameleleri vergisinin konusunu, banka ve sigorta şirketlerinin Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine aldıkları paralar oluşturmakta; bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine almış oldukları paralar da aynı verginin kapsamına girmektedir. Bu işlemler Kanunun (17/4-e) maddesi ile KDV'den istisna edilmiştir.*" açıklaması yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinde, "... *Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir.*

90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini esas iştigal konusu olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar..." hükmü yer almaktadır.

Mezkur Kanunun mükellefi belirleyen 30 uncu maddesinde ise BSMV'yi banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin ödeyeceği hükme bağlanmış bulunmaktadır.

87 Seri No.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinin, "B-2- 6802 Sayılı Kanunun 28 inci Maddesinin İkinci Fıkrasında Belirtilen Muamele ve Hizmetleri Esas İştigal Konusu Olarak Yapanlar" başlıklı bölümünde; "... 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri esas iştigal konusu olarak yapanlar, bu işlemleri ilgili kanunlarla yetkilendirilmek veya izin verilmek suretiyle yürüten kişileri ifade etmektedir. Dolayısıyla bunların 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemleri "esas iştigal konusu" olarak BSMV' ye tabi olacak, bunlar dışındakilerin aynı fıkra da belirtilen işlemleri "esas iştigal konusu" olmadığından KDV' ye tabi olacaktır." açıklamalarına yer verilmiştir.

Öte yandan 91 Seri No.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinin; "Elektronik para ve ödeme kuruluşlarının mükellefiyeti ve matrah" başlıklı 5 inci maddesinde, "(1) 6493 sayılı Kanun uyarınca esas itibarıyla BDDK tarafından verilen izin çerçevesinde ve bu Kurum denetimine tabi olarak gerçekleştirilen ödeme hizmetleri, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen banka muamele ve hizmetlerinden olduğundan, bu işlemleri anılan maddenin üçüncü fıkrasına göre esas iştigal konusu olarak yapan elektronik para ve ödeme kuruluşlarının banker kapsamında BSMV mükellefiyeti doğar.

...

(3) Ödeme hizmetlerinde, elektronik para ve ödeme kuruluşları tarafından diğer mükelleflere işlemle doğrudan bağlantılı olarak hesaplanıp işlem başına aktarılan bir komisyon tutarı bulunması halinde bu tutar lehe alınan paranın hesabında işlem maliyeti olarak dikkate alınabilir. Ancak işlem anında ortaya çıkmayan veya işlem anında ortaya çıkmakla birlikte tutarı net bir şekilde hesaplanamayan maliyet unsurları lehe alınan paranın hesabında dikkate alınmaz." açıklamalarına,

"Para havalesi hizmetlerinde vergilendirme ve matrah" başlıklı 8 inci maddesinde, "(1) 6493 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında gerçekleştirilen ve işleme ilişkin komisyon tutarının gönderenden tahsil edildiği ödeme hizmetine ilişkin olarak;

a) Türkiye'den yurt dışına doğrudan kendisine bağlı şubeler aracılığıyla yapılacak para havalesi işlemlerinde, ödeme kuruluşunun şubelerinin tahsil ettiği komisyon tutarının tamamı üzerinden ödeme kuruluşu tarafından BSMV hesaplanması gerekir.

...

b) Türkiye'den yurt dışına yapılacak para havalesi işlemlerinde, işleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olan bir kişi olması halinde; yurt içindeki temsilcinin kendi payına düşen komisyon tutarı üzerinden, ödeme kuruluşunun ise yurt içindeki temsilcinin kendi payına düşen komisyonu kestikten sonra kendisine aktarılan komisyon tutarı üzerinden BSMV hesaplanması gerekir.

...

c) Türkiye'den yurt dışına yapılacak para havalesi işlemlerinde, işleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olmayan bir kişi olması halinde; yurt içindeki temsilcinin kendi payına düşen komisyon tutarı üzerinden KDV, ödeme kuruluşunun ise yurt içindeki temsilcinin kendi payına düşen komisyonu kestikten sonra kendisine aktarılan komisyon tutarı üzerinden BSMV hesaplaması gerekir.

...

ç) Yurt dışından Türkiye'ye yapılacak para havalesi işlemlerinde havale tutarının ödeme kuruluşundan veya şubesinden çekilmesine bağlı olarak yurt dışından aktarılan komisyon tutarı üzerinden ödeme kuruluşunca BSMV hesaplanması gerekir.

...

d) Yurt dışından Türkiye'ye yapılacak para havalesi işlemlerinde, işleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olan bir kişi olması halinde; yurt içindeki temsilcinin ödeme kuruluşunca kendisine aktarılan komisyon tutarı üzerinden, ödeme kuruluşunun ise temsilciye aktaracağı komisyon tutarı dışında kendisine kalan tutar üzerinden BSMV hesaplaması gerekir.

e) Yurt dışından Türkiye'ye yapılacak para havalesi işlemlerinde, işleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olmayan bir kişi olması halinde; yurt içindeki temsilcinin ödeme kuruluşunca kendisine aktarılan komisyon tutarı üzerinden KDV, ödeme kuruluşunun ise temsilciye aktaracağı komisyon tutarı dışında kendisine kalan tutar üzerinden BSMV hesaplaması gerekir.

f) Yurt içinden yurt içine yapılacak para havalesi işlemlerinde, işleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olmayan bir kişi olması halinde; yurt içindeki temsilcinin kendi payına düşen komisyon tutarı üzerinden KDV, ödeme kuruluşunun ise yurt içindeki temsilcinin payına düşen komisyon haricindeki kendisine kalan komisyon tutarı üzerinden BSMV hesaplaması gerekir..." açıklamalarına,

"Fatura ödemelerine aracılık hizmetlerinde vergilendirme ve matrah" başlıklı 10 uncu maddesinde, "(1) 6493 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında gerçekleştirilen fatura ödemelerine aracılık hizmetlerinde ödeme kuruluşlarınca fatura ödemesini yapandan ve/veya faturaya bağlı alacağını tahsil edenden lehe alınan tutar üzerinden BSMV hesaplanması gerekir.

(2) İşleme aracılık eden temsilcinin BSMV mükellefi olmayan bir kişi olması halinde temsilci tarafından kendi payına düşen komisyon tutarı üzerinden KDV hesaplanması gerekir. Ödeme kuruluşunun ise temsilci tarafından kendisine aktarılan komisyon tutarı üzerinden BSMV hesaplaması gerekir...." açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre, 91 Seri No.lu Gider Vergileri Genel Tebliğinde yer alan açıklamalar çerçevesinde, banker kapsamında BSMV mükellefi olan şirketinizin para havalesi ile fatura ödeme hizmetleri dolayısıyla lehe

alacağı tutarlar üzerinden BSMV, söz konusu hizmetlere ilişkin şirket temsilcilerinizin kendi payına düşen komisyon tutarları için ise mükellefiyet durumlarına göre BSMV veya KDV hesaplamaları gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026